

Гришко С.В.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ МАСИВІВ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПРИАЗОВ'Я В ЦІЛЯХ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ

Північно-Західне Приазов'я займає північне узбережжя Азовського моря і як географічна територія, обмежується: зі сходу – лінією вододілу річок Берди і Кальміусу з Кальчиком; з заходу і північного заходу – лінією вододілу річок Дніпра і Молочної (з врахуванням басейну р. Великий Утлюк); на півночі – лінією вододілу Приазовської височини між річками Бердою (з Каратишем і Каратюком) та системою приток Мокрої, Сухої Конки і Гайчура з Кам'янкою. З півдня територія обмежується береговою лінією Азовського моря з його затоками і лиманами [1]. На досліджуваній території протягом ХІХ-ХХ ст. створено лісові масиви (Великоанадольський, Старобердянський, Алтагирський, Радивонівський, Семенівський, Терпіннівський, Приазовський, Шелюговський та ін.) та лісові смуги вздовж сільськогосподарських угідь, берегами ярів, балок, водойм. Створення лісів у Північно-Західному Приазов'ї передбачало, впершу чергу, використання їх позитивної середовищеформуючої ролі. Саме на зменшенні швидкостей вітрового потоку, зміні гідрологічного режиму ґрунтів, покращенні мікроклімату базується розвиток лісорозведення у посушливому степу.

Лісові масиви повинні виконувати різнобічні функції – від середовищеформуючої і природоохоронної до господарської та туристично-рекреаційної. Природоохоронні функції, покладені на лісництва, регламентуються Законом України «Про природно-заповідний фонд України» і регулюються діяльністю лісгоспів. Туристично-рекреаційна діяльність в межах лісових масивів цілеспрямованого розвитку не набула. Фактично ця діяльність зводиться до пропуску відвідувачів до місць короточасного відпочинку у межах лісництв у весняно-осінній період, тобто системного характеру не носить. У зв'язку з цим на перспективу слід розвивати саме рекреаційно-туристичну діяльність як таку, що забезпечить стабільний прибуток лісництвам і суттєво не зашкодить довкіллю з одночасним збереженням його природної складової. Паралельно з цим доцільно розвивати пізнавально-навчальні та еколого-просвітницькі види діяльності з метою залучення до них учнів загальноосвітніх шкіл і студентів вищих навчальних закладів.

Для лісових масивів рекреаційна функція є однією з найважливіших на рівні з природоохоронною. У межах лісництв доцільно здійснювати навчально-пізнавальну, еколого-просвітницьку діяльність та екологічні тури, які слід спрямовувати на пізнання закономірностей розвитку природного середовища, сучасного стану і тенденцій розвитку довкілля, особливостей антропогенного впливу на довкілля та зворотних природних реакцій на цей вплив.

Еколого-просвітницька туристична діяльність поділяється на кілька видів [2]: еколого-географічна – ознайомлення з прирічковими

(прибережними, схилово-терасовими, заплавленими), штучними лісовими ландшафтними комплексами та спостереження за русловими і береговими природними процесами; еколого-ботанічна – орієнтована на пізнання біологічної різноманітності природного світу лісового масиву зокрема, умов формування і розвитку лісових насаджень, особливостей їх збереження у залежності від конкретних природних умов довкілля; зооекологічна – передбачає ознайомлення з тваринним світом лісових масивів (степові та лісові види), особливостями їх зовнішньої будови та екології видів тварин, сучасним станом зоокомплексів, методами їх охорони та відтворення; гідроекологічна – допомагає пізнати водну екосистему, особливості та умови її функціонування і відтворення.

У межах лісових масивів Північно-Західного Приазов'я сприятливі умови для розвитку рекреаційно-оздоровчих видів діяльності (основою яких є відпочинок і лікування), що виражається у переважанні сухих і теплих погод з відносно стабільним атмосферним тиском. Рекреаційно-оздоровча діяльність містить такі види оздоровлення, як купання у річках і ставках, активний відпочинок (прогулянки, туристичні подорожі), повітряно-інгаляційні процедури, пейзажна виразність як ресурс та рекреаційне рибальство. У зв'язку з цим рекреаційно-оздоровче функціональне зонування містить зони для купання, зони активного відпочинку, повітряно-інгаляційні зони, зони естетичного задоволення і зони рекреаційного рибальства.

Процеси ознайомлення підростаючого покоління з довкіллям та одночасне оздоровлення повинні проводитись і в лісових масивах Північно-Західного Приазов'я, оскільки його територія ідеально для цього підходить. Крім того, на базі лісництв можна успішно проводити різноманітні еколого-туристичні заходи. Школи і вищі навчальні заклади мають організовувати і проводити курси та кружки з підготовки до туризму. На цих курсах треба вчити учнів складати план подорожі, вивчати географічне положення території, вчитись встановлювати намети, вчити правилам поведінки у поході. Доцільно було б на період літніх канікул створити для школярів старших класів туристські табори в лісництвах, які допомогли б оволодіти необхідними практичними навиками похідного життя і водночас зайнятися екологічною освітою, різними видами спорту та оздоровлення.

Бібліографічний список

1. Воровка В.П. Обґрунтування кордонів Північно-Західного Приазов'я /В.П. Воровка //Мат. II Всеукр. наук.-практ. конф. «Географія та екологія: наука і освіта». – Умань: УДПУ, 2008. – С. 34-37.

2. Смаль І.В. Основи географії рекреації та туризму: навчальний посібник / І.В. Смаль. – Ніжин: Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. – 264 с.